

Príručka k oprávnenosti výdavkov

dopytovo orientovaných
projektov

Operačného programu Rybné
hospodárstvo 2014 - 2020

verzia 3

Operačný program
Rybné hospodárstvo
2014-2020

Dátum platnosti: 28.03.2017

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

Riadiaci orgán pre Operačný program Rybné hospodárstvo 2014 - 2020

Obsah

Zoznam použitých skratiek	3
Úvod	4
Použité skratky legislatívy EÚ a SR	5
Definície použitých pojmov	7
1. Podmienky oprávnenosti výdavkov	10
1.1 Všeobecné podmienky oprávnenosti výdavkov	10
1.2 Špecifické podmienky oprávnenosti výdavkov	11
2. Rozdelenie oprávnených výdavkov	14
3. Podmienky oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce oprávnené výdavky	16
3.1 Nákup pozemkov	16
3.2 Obstaranie stavebných prác	17
3.3 Nákup hmotného a nehmotného majetku (okrem nehnuteľností)	18
3.4 Osobné výdavky	19
3.5 Cestovné náhrady	22
3.6 Ostané služby - Externé služby (outsourcing)	24
3.7 Daň z pridanej hodnoty a iné dane	25
4. Kategorizácia oprávnených výdavkov	26
5. Neoprávnené výdavky pre DOP	26
6. Podmienky hospodárnosti výdavkov	30
7. Prílohy	35

Zoznam použitých skratiek

CKO	Centrálny koordinačný orgán
čl.	článok
DOP	dopytovo orientované projekty
DPH	daň z pridanej hodnoty
EIA	posudzovanie vplyvov na životné prostredie (Environmental Impact Assessment)
EK	Európska komisia
ENRF	Európsky námorný a rybársky fond
ES	Európske spoločenstvo
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EUR	Európska mena
Euratom	Európske spoločenstvo pre atómovú energiu
IPP	iný peňažný príjem
ITMS2014+	Informačno-technologický monitorovací systém
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
NFP	nenávratný finančný príspevok
ods.	odsek
OP	operačný program
op.	opatrenie
OP RH	Operačný program Rybné hospodárstvo 2014 - 2020
písm.	písmeno
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
RO	Riadiaci orgán
SO	Sprostredkovateľský orgán
SR	Slovenská republika
VO	verejné obstarávanie
Z. z.	Zbierka zákonov Slovenskej republiky
Zb.	Zbierka
ŽoNFP	Žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku
ŽoP	Žiadosť o platbu

Úvod

Príručka k oprávnenosti výdavkov (ďalej len „príručka“) je záväzným riadiacim dokumentom, ktorý popisuje pravidlá oprávnenosti výdavkov pre dopytovo orientované projekty¹ (ďalej len „DOP“) financované z Operačného programu Rybné hospodárstvo 2014 - 2020 (ďalej len „OP RH“). Príručka zohľadňuje pravidlá oprávnenosti výdavkov definované centrálnym koordinačným orgánom (ďalej len „CKO“) na národnej úrovni v Systéme riadenia európskych investičných a štrukturálnych fondov (ďalej len „EŠIF“) na programové obdobie 2014 - 2020, Systéme finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 - 2020, v Metodickom pokyne CKO č. 4 k číselníku oprávnených výdavkov, Metodickom pokyne CKO č. 6 k pravidlám oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce skupiny výdavkov, Metodický pokyn CKO č. 18 k overovaniu hospodárnosti výdavkov.

Presný rozsah oprávnených výdavkov bude zadefinovaný priamo vo výzve.

Cieľom príručky je definovanie pravidiel oprávnenosti výdavkov pre vytvorenie podmienok pre transparentné, jednoznačné a efektívne posudzovanie oprávnenosti výdavkov projektov zo strany poskytovateľa v procese schvaľovania a kontroly projektov. V príručke sú popísané ako všeobecné, tak aj špecifické podmienky oprávnenosti výdavkov, definuje rozdelenie oprávnených výdavkov vo vzťahu k aktivitám projektu (priame výdavky, nepriame výdavky), stanovuje pravidlá oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce výdavky v rámci projektov realizovaných prostredníctvom DOP a kategorizuje oprávnené výdavky na triedy, skupiny a typy (*Príloha č. 1 – Číselník oprávnených výdavkov*). Príručka taktiež definuje základné nástroje na zabezpečenie hospodárnosti výdavkov s dôrazom na finančné limity (*Príloha č. 2 – Finančné a percentuálne limity*). V príručke sa zároveň uvádzajú výdavky, ktoré sú v súvislosti s implementáciou DOP neoprávnené.

Za interpretáciu oprávnenosti výdavkov v súlade s touto príručkou zodpovedá riadiaci orgán (ďalej len „RO“) – Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „MPSR“), ktorý si vyhradzuje právo v prípade potreby informácie uvedené v tejto príručke upraviť, doplniť alebo aktualizovať. Aktualizovaná verzia príručky v plnom rozsahu nahrádza pôvodnú príručku, ktorej účinnosť končí dňom nadobudnutia účinnosti aktualizovanej príručky. Príručka, ako aj jej každá aktualizovaná verzia, nadobúda platnosť dňom podpisu a účinnosť dňom zverejnenia na webovom sídle RO, www.land.gov.sk. O aktualizácii príručky bude informovať žiadateľov aj sprostredkovateľský orgán (ďalej len „SO“) – Pôdohospodárska platobná agentúra (ďalej len „PPA“) na svojom webovom sídle, www.apa.sk, ktoré umožňuje užívateľom aktivovať si službu odberu správ pre zabezpečenie informovanosti o najnovších zverejnených aktualitách.

Informácie, ako aj pravidlá k dokladovaniu, účtovaniu a úhrade oprávnených výdavkov na strane prijímateľa sú detailne uvedené v *Príručke pre prijímateľa z Operačného programu Rybné hospodárstvo 2014 - 2020* (ďalej len „Príručka pre prijímateľa“).

¹Národné projekty a projekty technickej pomoci sú predmetom *Príručky k oprávnenosti výdavkov národných projektov a projektov technickej pomoci Operačného programu Rybné hospodárstvo 2014 - 2020*.

Použité skratky legislatívy EÚ a SR

nariadenie o ENRF	nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 z 15. mája 2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2328/2003, (ES) č. 861/2006, (ES) č. 1198/2006 a (ES) č. 791/2007 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1255/2011
všeobecné nariadenie	nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006
stavebný zákon	zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov
vodný zákon	zákon č. 364/2004 o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov
zákon o cestovných náhradách	zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách
zákon o DPH	zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov
zákon o obmedzení platieb v hotovosti	zákon č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti
zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie	zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o správnych poplatkoch	zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov
zákon o slobodnom prístupe k informáciám	zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

predpisov

zákon o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch	zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
zákon o účtovníctve	zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
zákon o VO	zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou do 17.04.2016, resp. zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 18.04.2016.
Zákonník práce	zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

Definície použitých pojmov

Aktivita – súhrn činností realizovaných prijímateľom v rámci projektu na to vyčlenenými finančnými zdrojmi počas oprávneného obdobia stanoveného vo výzve. Aktivita projektu sa člení na hlavné aktivity a podporné aktivity. **Hlavné aktivity projektu** sú aktivity, ktoré priamo prispievajú k dosiahnutiu výsledkov projektu. Dosiahnutie stanovenej hodnoty realizovaných hlavných aktivít je kvantifikované prostredníctvom relevantných merateľných ukazovateľov projektu, ktoré si žiadateľ stanovuje v žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej len „ŽoNFP“). **Podporné aktivity projektu** neprispievajú priamo k dosiahnutiu výsledkov projektu, ale sú nevyhnutné k úspešnej realizácii projektu a musia vecne súvisieť s hlavnými aktivitami (napr. riadenie projektu, informovanie a komunikácia).

Akvakultúra – pre účely OP sa pod akvakultúrou rozumie hospodársky chov vodných živočíchov pomocou techník vytvorených na zvýšenie produkcie nad prirodzenú kapacitu životného prostredia; vodné živočíchové zostávajú majetkom fyzickej alebo právnickej osoby počas celého obdobia chovu až po výlov a vrátane neho. V rámci OP sú podporovateľné iba aktivity a investície súvisiace s chovom rýb.

Dopytovo orientované projekty – projekty podané v rámci výzvy na predkladanie projektov určenej neobmedzenému počtu potenciálnych žiadateľov.

Európske štrukturálne a investičné fondy – spoločné označenie pre Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Kohézny fond, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka a Európsky námorný a rybársky fond (ďalej len „ENRF“).

Hospodársky chov rýb – chov rýb vykonávaný v rybochovných zariadeniach, v rybníkoch, a v malých vodných nádržiach osobitne vhodných na chov rýb. Malá vodná nádrž je ovládateľná vodná nádrž s pravidelnou možnosťou úplného vypustenia a zlovenia rýb, s výškou telesa hrádze do 10 m a s celkovým objemom do 2 mil. m³, ktorá pôvodne mohla slúžiť inému účelu.

Investičné výdavky – všetky oprávnené aj neoprávnené kapitálové výdavky, ktoré vzniknú behom realizácie projektu. Primárne sa delia na fixné pevné investície (budovy, stroje, pozemky) nábehové investície (prípravné štúdie vrátane štúdií uskutočniteľnosti, konzultačné služby atď.) a zmeny prevádzkového kapitálu behom referenčného obdobia.

Informačno-technologický monitorovací systém (ďalej len „ITMS2014+“) – informačný systém, ktorý zahŕňa štandardizované procesy programového a projektového riadenia. Obsahuje údaje, ktoré sú potrebné na transparentné a efektívne riadenie, finančné riadenie a kontrolu poskytovania príspevku. Prostredníctvom ITMS2014+ sa elektronicky vymieňajú údaje s údajmi v informačných systémoch Európskej komisie (ďalej len „EK“) určených pre správu EŠIF a s inými vnútroštátnymi informačnými systémami vrátane informačného systému účtovania fondov (ISUF), pre ktorý je zdrojovým systémom v rámci integračného rozhrania.

Maximálna intenzita príspevku – maximálna výška spolufinancovania projektu z verejných zdrojov (ENRF a štátny rozpočet SR) z celkových oprávnených výdavkov projektu. Celkové oprávnené výdavky

projektu sú teda spolufinancované v pomernej výške z verejných zdrojov a zo súkromných zdrojov prijímateľa.

Neoprávnené výdavky – výdavky projektu, ktoré nie sú oprávnenými výdavkami; ide najmä o výdavky, ktoré sú v rozpore so zmluvou o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) (napr. vznikli mimo obdobia oprávnenosti výdavkov, boli predmetom financovania inej pomoci, patria do skupiny výdavkov neoprávnenej na spolufinancovanie z prostriedkov OP RH, nesúvisia s činnosťami nevyhnutnými pre úspešnú realizáciu a ukončenie projektu, alebo sú v rozpore s podmienkami príslušnej výzvy).

Obstarávanie – v texte tejto príručky sa pod obstarávaním rozumie princípy a postupy pre obstarávanie zákaziek, na ktoré sa nevzťahuje zákon o verejnom obstarávaní (ďalej len „VO“). Ide o zákazky podľa § 1 zákona o VO (tzv. „zákazky z výnimky“), zákazky obstarávané vnútorným obstarávaním (tzv. „in-house zákazky“) a zákazky tzv. „horizontálnej spolupráce“. Pod pojem obstarávanie spadajú aj princípy a postupy pre realizáciu zákaziek podľa §8 ods. 3 zákona o VO účinného od 18.04.2016. Princípy a postupy obstarávania vyššie uvedených zákaziek sú rozpracované v *Príručke k procesu verejného obstarávania pre projekty Operačného programu Rybné hospodárstvo 2014 - 2020* (ďalej len „Príručka k VO“) ako aj v [Príručke k obstarávaniu tovarov, stavebných prác a služieb pre osoby spadajúce pod §8 odsek 3 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov](#) (ďalej len „Príručka k obstarávaniu“), ktorá je zverejnená na webovom sídle RO.

Operačný program Rybné hospodárstvo 2014 - 2020 – dokument predložený SR a prijatý Európskou komisiou (ďalej len „EK“), ktorý určuje stratégiu rozvoja rybného hospodárstva pomocou súboru priorít Únie, ktorá sa má realizovať s pomocou ENRF v programovom období 2014 - 2020.

Oprávnené výdavky – výdavky, ktoré boli skutočne vynaložené počas obdobia stanoveného v zmluve o poskytnutí NFP vo forme nákladov alebo výdavkov prijímateľa a ktoré boli vynaložené na projekty vybrané na podporu v rámci OP RH.

Oprávnenosť – je charakterizovaná ako súlad projektu s osobnými, vecnými, finančnými, územnými a časovými predpokladmi poskytnutia pomoci určenými vo výzve na predkladanie ŽoNFP.

Poskytovateľ – MPRV SR, ktoré je RO pre OP RH. Vo fáze implementácie projektov koná v mene a na účet poskytovateľa PPA, ktorá je SO pre OP RH v rozsahu poverenia na základe Zmluvy o vykonávaní úloh medzi RO a SO zo dňa 17.05.2016 v platnom znení. V texte tejto príručky sa pod pojmom „poskytovateľ“ rozumie PPA.

Prioritná os – jedna z priorít stratégie v programe, ktorá sa skladá zo skupiny navzájom súvisiacich operácií (aktivít) s konkrétnymi merateľnými cieľmi. V prípade ENRF sa pod prioritnou osou rozumie prioritá Únie.

Projekt – súhrn aktivít (hlavných a podporných aktivít) podporovaných v súlade s pravidlami a podmienkami pre DOP. Na účely tejto príručky sa ako projekt označuje aj ŽoNFP predložená v rámci výzvy na prípravu a predloženie DOP a naopak.

Riadiaci orgán (ďalej len „RO“) – národný, regionálny alebo miestny orgán verejnej moci určený členským štátom, ktorý je určený na realizáciu programu a ktorý zodpovedá za riadenie programu v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia. Funkciu RO pre OPRH vykonáva MPRV SR.

Rybník – ovládateľná vodná nádrž s prirodzeným dnom, využívaná na hospodársky chov prevažne nížinných druhov rýb, s možnosťou jej úplného vypustenia, tvorená hrádzou, nápuštnými a výpuštnými objektmi a ďalšími zariadeniami.

Rybochovné zariadenie – technologické zariadenie, ako sú liahne, kanály, žľaby, silá, sádky, kliecky a podobné zariadenia určené na chov rýb. Pre účely OP je rybochovným zariadením aj malá vodná nádrž osobitne vhodná na chov rýb. Rybochovným zariadením nie sú ostatné vodné plochy (štrkoviská, prepadliny, pieskovne, hliniská, rašeliniská, vodné nádrže lokálneho významu, požiarne a priemyselné nádrže s možnosťou rybárskeho využitia), na ktorých neprebíha hospodársky chov rýb (§ 31 zákona o rybárstve) ale podnikanie v osobitnom režime (§ 34 zákona o rybárstve).

Verejné obstarávanie (ďalej len „VO“) – pre účely tejto príručky sa pod VO rozumejú princípy a postupy definované v platnom zákone o VO pre zadávanie zákaziek na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác a na poskytnutie služieb. Pravidlá a povinnosti pre zákazky vykonávané v zmysle zákona o VO sú uvedené v *Príručke k VO*, ktorá je zverejnená na webovom sídle RO.

Výzva – východiskový metodický a odborný podklad zo strany poskytovateľa určený pre neobmedzený počet oprávnených žiadateľov, na základe ktorého oprávnený žiadateľ vypracováva a predkladá jeden alebo viac individuálnych projektov.

Zmluva o poskytnutí NFP – podrobná zmluva o podpore projektu spolufinancovaného z EŠIF a SR uzatvorená medzi poskytovateľom a žiadateľom, určujúca podmienky poskytnutia príspevku, ako aj práva a povinnosti zúčastnených strán. Zmluva o poskytnutí NFP nadobúda platnosť dňom podpisu obidvomi zmluvnými stranami a účinnosť v súlade s § 47a ods. 2 Občianskeho zákonníka nadobúda dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia poskytovateľom v Centrálnom registri zmlúv vedeným Úradom vlády SR.

Žiadateľ – investor projektu a predkladateľ ŽoNFP v rámci výzvy. Nadobudnutím účinnosti zmluvy o poskytnutí NFP uzatvorenou medzi poskytovateľom a žiadateľom sa zo žiadateľa stáva prijímateľ.

Žiadosť o platbu (ďalej len „ŽoP“) – pozostáva z formuláru žiadosti a povinných príloh, na základe ktorého je prijímateľovi uhrádzaný príspevok, t. j. prostriedky EÚ a štátneho rozpočtu na spolufinancovanie v príslušnom pomere. ŽoP prijímateľ eviduje v ITMS2014+.

1. Podmienky oprávnenosti výdavkov

Pravidlá oprávnenosti výdavkov sú stanovené na národnej úrovni v súlade s čl. 65 ods. 1 všeobecného nariadenia s ohľadom na platnú národnú legislatívu, okrem prípadov, keď sú stanovené osobitné pravidlá vo všeobecnom nariadení alebo nariadení o ENRF.

1.1 Všeobecné podmienky oprávnenosti výdavkov

Vecná oprávnenosť výdavkov

Z hľadiska vecnej oprávnenosti musí výdavok spĺňať nasledujúce podmienky:

- a) výdavok je v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi (napr. zákon o VO, Zákonník práce, zákon o DPH, zákon o účtovníctve) a podmienkami definovanými vo výzve na predkladanie ŽoNFP (ďalej len „výzva“);
- b) výdavok je vynaložený na projekt (existencia priameho spojenia s projektom) schválený poskytovateľom a realizovaný v zmysle podmienok výzvy, podmienok zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej len „zmluva o poskytnutí NFP“) a tejto príručky;
- c) výdavky sú vynaložené v súlade s pravidlami OP na oprávnené aktivity, v súlade s obsahovou stránkou projektu, zodpovedajú časovej následnosti aktivít projektu, sú plne v súlade s cieľmi projektu a prispievajú k dosiahnutiu plánovaných cieľov projektu;
- d) výdavok je primeraný, t. j. zodpovedá obvyklým cenám v danom mieste a čase a zodpovedá potrebám projektu;
- e) výdavok spĺňa zásady hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti, vrátane zásady riadneho finančného hospodárenia podľa čl. 30 nariadenia 966/2012²:
 - ✓ **hospodárnosť** (minimalizácia výdavkov na vykonanie činností – prác a služieb alebo obstaranie tovarov, pri rešpektovaní cieľov projektu),
 - ✓ **efektívnosť** (maximalizácia dosahovania cieľov vo vzťahu k poskytnutým finančným prostriedkom),
 - ✓ **účelnosť** (nevyhnutnosť pre realizáciu aktivít projektu a priama väzba na ne),
 - ✓ **účinnosť** (vzťah medzi plánovaným výsledkom činnosti a skutočným výsledkom činnosti);
- f) výdavky musia byť identifikovateľné a preukázateľné a musia byť doložené účtovnými dokladmi, t. j. faktúrami alebo inými účtovnými dokladmi rovnocennej preukaznej hodnoty, ktoré sú riadne evidované v účtovníctve prijímateľa³ v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012, o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002.

³ Pre potreby vykazovania výdavkov na spolufinancovanie z OP RH sú prijímatelia, ktorí nepodnikajú iba v akvakultúre/iba v spracovaní produktov rybolovu a akvakultúry, povinní mať zavedenú oddelenú účtovnú evidenciu (cez analytické účty) pre oblasť akvakultúry/pre oblasť spracovania produktov rybolovu a akvakultúry.

predpismi a zmluvou o poskytnutí NFP. Výdavky musia byť uhradené prijímateľom a ich uhradenie musí byť doložené najneskôr pred ich predložením poskytovateľovi⁴;

Časová oprávnenosť výdavkov

Z hľadiska časovej oprávnenosti musí výdavok spĺňať nasledujúce podmienky:

- výdavok musí skutočne vzniknúť a byť uhradený prijímateľom medzi 1. januárom 2014 a 31. decembrom 2023;
- platí, že výdavky projektu vznikajú v priebehu realizácie projektu, pričom môžu vzniknúť aj pred predložením ŽoNFP za podmienky, že projekt v rámci ktorého výdavky vznikajú, nesmie byť fyzicky ukončený (nemôžu byť ukončené všetky hlavné aktivity projektu) pred predložením ŽoNFP poskytovateľovi bez ohľadu na to, či žiadateľ/prijímateľ uhradil všetky súvisiace platby;
- v prípade zmeny a doplnenia OP sú výdavky, ktoré sa stanú oprávnenými z dôvodu zmeny a doplnenia OP, oprávnené odo dňa predloženia žiadosti o zmenu a doplnenie EK.

Územná oprávnenosť výdavkov

Z hľadiska územnej oprávnenosti musí výdavok spĺňať nasledujúce podmienky:

- výdavok je realizovaný na oprávnenom území;
- výdavok má mať väzbu na podporovaný región/územie, ktorý musí mať z realizácie projektu preukázateľný úplný alebo prevažujúci prospech.

Podmienky pre oprávnenosť územia budú uvedené vo výzve podľa jej zamerania.

1.2 Špecifické podmienky oprávnenosti výdavkov

Hotovostné platby

V zmysle § 2 zákona o obmedzení platieb v hotovosti sa platbou v hotovosti rozumie odovzdanie bankoviek alebo mincí v hotovosti v mene euro alebo bankoviek a mincí v hotovosti v inej mene odovzdávajúcim a prijatie tejto hotovosti príjemcom⁵.

Hotovostné platby zahŕňajúce výdavky na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku, vrátane výdavkov súvisiacich s obstaraním tohto majetku, nie sú oprávnené.

Podľa § 4 zákona o obmedzení platieb v hotovosti pri právnických osobách a fyzických osobách - podnikateľoch sa zakazuje platba v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje **5 000 EUR**.

Pri vecne oprávnených výdavkoch, ktoré je nutné uhradiť v hotovosti, napr. notárke poplatky, platby za vstupenky, platby za ubytovanie v hoteloch a pod. sú platby v hotovosti oprávnené.

⁴ Uvedené sa aplikuje primerane aj na poskytnutie predfinancovania. Systém predfinancovania je podrobne rozpracovaný v Príručke pre prijímateľa.

⁵ Pre účely tejto príručky sa „odovzdávajúcim“ rozumie „prijímateľ“ a „príjemcom“ sa rozumie „dodávateľ“.

Projekty vytvárajúce čistý príjem

V súlade s článkom. 65, ods. 8 všeobecného nariadenia je nutné u projektov, ktorých celkové oprávnené výdavky **presahujú hranicu 50 000 EUR a zároveň nepresahujú 1 000 000 EUR, a ktoré vytvárajú čistý príjem**, odpočítať tento čistý príjem, ďalej označovaný ako **čistý iný peňažný príjem** (ďalej len „IPP“) priamo vytvorený v období realizácie projektu a súvisiaci s projektom od oprávnených výdavkov projektu, a to najneskôr pri predložení záverečnej ŽoP prijímateľom. Čistý IPP predstavuje rozdiel iných peňažných príjmov a prevádzkových výdavkov projektu.

Ak na spolufinancovanie nie sú oprávnené všetky investičné výdavky, čistý príjem sa úmerne rozdelí na oprávnenú a neoprávnenú časť výdavkov.

Podrobnosti monitorovania čistých IPP sú uvedené v *Príručke pre prijímateľa*.

V tomto dokumente sú informácie k projektom vytvárajúcim čistý príjem uvedené iba za účelom poskytnutia komplexnej informácie k oprávnenosti výdavkov.

Verejné obstarávanie/obstarávanie

Vo všeobecnosti platí, že všetky VO/obstarávania na výber dodávateľa/poskytovateľa prác, tovarov a služieb **bezprostredne súvisiacich s projektom** musia byť realizované v súlade so zákonom o VO, resp. stanovenými postupmi pre obstarávanie (t. j. v súlade s *Príručkou k VO, resp. Príručkou k obstarávaniu*) a zmluvou o poskytnutí NFP.

Predpokladom oprávnenosti výdavkov je, aby žiadateľ/prijímateľ postupoval pri zadávaní zákaziek na obstaranie tovarov, uskutočnenie stavebných prác a poskytnutie služieb, potrebných pre realizáciu aktivít projektu, v súlade s princípmi a postupmi platnými v čase kedy bola zákazka súvisiaca s výdavkom obstarávaná.

Poskytovateľ je oprávnený zdefinovať vo výzve podmienku poskytnutia príspevku, ktorá bude vyžadovať od žiadateľa mať **pred predložením ŽoNFP** na výdavky súvisiace s realizáciou jednotlivých aktivít projektu, zabezpečovaných formou zákaziek (dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác, poskytnutie služieb) dodávateľským spôsobom **zrealizované VO** (týka sa zákaziek, ktorých hodnota v zmysle výsledku VO predstavuje minimálne 30 % z celkovej požadovanej hodnoty NFP) v súlade s princípmi a postupmi VO **a aj následné overenie s kladným výsledkom tohto VO/obstarávania zo strany poskytovateľa**.

Poskytovateľ v tomto prípade, overí oprávnenosť predmetných výdavkov z pohľadu ich súladu s princípmi a postupmi VO **v rámci schvaľovacieho procesu ŽoNFP**, na základe dokumentácie z VO, predloženej žiadateľom v plnom rozsahu, pri predložení ŽoNFP.

Pri predkladaní dokumentácie z VO spolu so ŽoNFP, žiadateľ postupuje spôsobom uvedeným vo výzve.

Ak poskytovateľ zistí porušenie princípov a postupov VO (na ktoré sa vzťahuje vyššie uvedená podmienka poskytnutia príspevku), pričom rozsah a závažnosť týchto zistení je taký, že mali alebo mohli mať vplyv na výsledok VO, poskytovateľ danú skutočnosť identifikuje ako **nesplnenie podmienky poskytnutia príspevku a rozhodne o neschválení ŽoNFP**. Rovnaký záver poskytovateľ konštatuje v

případe, že zistenia nedostatkov v rámci kontroly vecného súladu predmetu obstarávania sú takého závažného charakteru, že pre riadnu realizáciu posudzovaného projektu nebude môcť žiadateľ využiť výsledok kontrolovaného VO. Ak predmetom kontroly VO v rámci jedného projektu je viacej VO, identifikovanie nedostatkov v zmysle tohto odseku čo len pri jednom z týchto VO, znamená nesplnenie podmienky poskytnutia príspevku a neschválenie ŽoNFP.

VO/obstarávanie, na ktoré sa nebude vzťahovať vyššie uvedená podmienka poskytnutia príspevku, žiadateľ nie je povinný mať vykonané VO/obstarávanie už v čase predkladania ŽoNFP a pri týchto VO/obstarávaniach bude vykonaná kontrola oprávnenosti predmetných výdavkov z pohľadu ich súladu s princípmi a postupmi VO/obstarávania až **po nadobudnutí účinnosti zmluvy o poskytnutí NFP**.

Upozornenie:

Žiadateľ je povinný pri realizácii VO/obstarávania, na ktoré sa nevzťahuje vyššie uvedená podmienka poskytnutia príspevku postupovať podľa pravidiel poskytovateľa platných v čase začiatku realizácie VO/obstarávania bez ohľadu na skutočnosť, že zákazku zrealizoval ešte pred podaním ŽoNFP.

Ak poskytovateľ nezadefinuje vyššie uvedenú podmienku poskytnutia príspevku, prijímateľ je oprávnený zrealizovať VO/obstarávanie a predložiť dokumentáciu k tomuto VO/obstarávaniu po nadobudnutí účinnosti zmluvy o poskytnutí NFP. Dokumentácia z VO/obstarávania je potom predmetom kontroly VO/obstarávania až po nadobudnutí účinnosti zmluvy o poskytnutí NFP.

Pri predkladaní dokumentácie z VO/obstarávania poskytovateľovi po nadobudnutí účinnosti zmluvy o poskytnutí NFP, prijímateľ postupuje spôsobom uvedeným v *Príručke k VO*.

V prípade, ak poskytovateľ pri kontrole VO/obstarávania po nadobudnutí účinnosti zmluvy o poskytnutí NFP zistí, že prijímateľ postupoval v rozpore so stanovenými pravidlami, budú výdavky vyplývajúce z realizácie takéhoto VO/obstarávania vylúčené z financovania v plnom rozsahu, t. j. budú považované za neoprávnené. **Poskytovateľ vykoná korekciu oprávnených výdavkov** o výšku takto identifikovaných neoprávnených výdavkov.

V tomto dokumente sú informácie k VO uvedené iba za účelom poskytnutia komplexnej informácie k oprávnenosti výdavkov.

2. Rozdelenie oprávnených výdavkov

Oprávnené výdavky v rámci DOP sa z hľadiska intervencie rozdeľujú do týchto oblastí:

Opatrenie/Typy podporovaných aktivít

Opatrenie 2.2.1 Produktívne investície do akvakultúry	
Aktivita 1	Produktívne investície do akvakultúry - výstavba novej akvakultúrnej prevádzky
Aktivita 2	Modernizácia existujúcich akvakultúrnych prevádzok
Aktivita 3	Zlepšenie zdravia a dobrých životných podmienok zvierat
Aktivita 4	Zvyšovanie kvality produktov alebo ich pridanej hodnoty
Aktivita 5	Obnova existujúcich produkčných zariadení
Aktivita 6	Doplňkové činnosti

Opatrenie 2.3.1 Produktívne investície do akvakultúry	
Aktivita 1	Znižovanie negatívneho vplyvu alebo zvyšovanie pozitívneho vplyvu na životné prostredie a zvyšovanie efektívnosti využívania zdrojov
Aktivita 2	Recirkulačné systémy

Opatrenie 5.1.1 Marketingové opatrenia	
Aktivita 1	Získanie nových trhov a zlepšenie marketingových podmienok

Opatrenie 5.2.1 Spracovanie produktov rybolovu a akvakultúry	
Aktivita 1	Úspora energie alebo znížovanie vplyvu na životné prostredie
Aktivita 2	Zlepšenie bezpečnosti, hygieny, zdravia a pracovných podmienok
Aktivita 3	Zavádzanie nových alebo zlepšených produktov, procesov alebo systémov riadenia a organizácie

Výdavky DOP sa podľa vzťahu k aktivitám projektu delia na **priame** a **nepriame výdavky**, podľa toho či majú vzťah k hlavným aktivitám alebo podpornej aktivite projektu.

Priame výdavky sú výdavky preukázateľne priamo súvisiace s hlavnými aktivitami projektu. Tieto výdavky môžu mať charakter **bežných výdavkov** a **kapitálových výdavkov**⁶, ktoré bezprostredne súvisia s realizáciou projektu a bez ktorých nie je možné daný projekt zrealizovať.

Nepriame výdavky sú také výdavky, ktoré súvisia nepriamo s realizáciou projektu (resp. nemôžu byť priamo priradené k niektorej z hlavných aktivít projektu) a sú vynaložené na zabezpečenie podpornej aktivity projektu. Nepriame výdavky majú charakter **bežných výdavkov**.

⁶ § 8 ods. 4 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy

Nižšie sú uvedené niektoré príklady oprávnených **priamych výdavkov**:

- stavebné práce;
- stavebný dozor;
- prípravná a projektová dokumentácia;
- nákup strojov, prístrojov, zariadení, techniky a technológií;
- nákup pozemkov;
- nákup softvéru a licencií.

Oprávnené **nepriame výdavky** zahŕňajú:

Výdavky na externé služby (zabezpečené dodávateľským spôsobom):

- riadenie projektu - externé (čo zahŕňa prípravu ŽoNFP, monitorovanie projektu/sledovanie čiastkových a celkových výsledkov projektu, finančné riadenie projektu (vypracovávanie ŽoP, sledovanie čerpania rozpočtu a pod.), vykonávanie zmien v projekte a pod.);
- zabezpečenie informovanosti a komunikácie⁷ o podpore získanej z ENRF na spolufinancovanie projektu;
- výdavky spojené so zabezpečením VO tovarov, služieb a prác bezprostredne súvisiacich s projektom.

Osobné výdavky:

- riadenie projektu - interné (čo zahŕňa prípravu ŽoNFP, monitorovanie projektu/sledovanie čiastkových a celkových výsledkov projektu, finančné riadenie projektu (vypracovávanie ŽoP, sledovanie čerpania rozpočtu a pod.), vykonávanie zmien v projekte a pod.);

Nepriame výdavky (výdavky podporných aktivít projektu) nesmú presiahnuť 3 % celkových oprávnených priamych výdavkov projektu (výdavky hlavných aktivít projektu).

Vyššie uvedený limit nemôže byť prekročený ani na úrovni reálneho čerpania prostriedkov v projekte, t. j. výška čerpaných nepriamych výdavkov bude prispôbena výške čerpaných priamych výdavkov projektu⁸. Dodržanie limitu na nepriame výdavky bude posúdené po predložení záverečnej ŽoP. V prípade, že limit pre nepriame výdavky bude prekročený, budú výdavky nad rámec tohto limitu posúdené ako neoprávnené. (Uvedené platí aj v prípade, že dané výdavky už boli zo strany poskytovateľa uhradené.) Spôsob vysporiadania finančných vzťahov v prípade prekročenia limitu na nepriame výdavky bude predmetom individuálnej dohody prijímateľa s poskytovateľom.

⁷ Externé zabezpečenie pre projekt relevantných nástrojov pre informovanie a komunikáciu (napr. veľkoplošný pútač a stála tabuľa, alebo plagát) bližšie špecifikovaných v *Manuáli pre informovanie a komunikáciu pre OP RH* zverejneného na webovom sídle RO.

⁸ skutočne uhradených výdavkov po odpočítaní nezrovnalostí

3. Podmienky oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce oprávnené výdavky

V prípade DOP budú oprávnené na financovanie z OP RH tieto najčastejšie sa vyskytujúce **skupiny výdavkov** (vrátane príslušných výdavkov patriacich do týchto skupín výdavkov):

- a) nákup nehnuteľností (pozemkov)
- b) nákup hmotného a nehmotného majetku (okrem nehnuteľností)
- c) cestovné náhrady
- d) ostatné výdavky – externé služby (outsourcing)
- e) daň z pridanej hodnoty a iné dane.

Splnenie všetkých podmienok uvedených pri jednotlivých výdavkoch je nevyhnutným predpokladom pre ich oprávnenosť.

Pre oprávnenosť všetkých výdavkov platí zákaz ich duplicitného financovania (časové a vecné prekryvanie výdavkov).

Poskytovateľ stanoví priamo vo výzve podrobnejšie podmienky oprávnenosti v závislosti od potrieb a zamerania výzvy pre naplnenie cieľov OP RH.

3.1 Nákup pozemkov

Výdavky na nákup pozemkov, alebo ich časti, určených na výstavbu (t. j. nezastavaných pozemkov), sú oprávnenými výdavkami výlučne pri výstavbe novej akvakultúrnej prevádzky za splnenia týchto podmienok:

- a) výdavky na nákup pozemku preukázateľne priamo súvisia s realizáciou projektu;
- b) výdavky na nákup pozemku nepresiahnu sumu 10% celkových priamych oprávnených výdavkov na projekt, vrátane výdavkov na nákup pozemku;
- c) pozemok bude ohodnotený znaleckým posudkom vyhotoveným znalcom podľa zákona o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch;
- d) oprávneným výdavkom je výdavok na nákup pozemku, maximálne však do výšky všeobecnej hodnoty zistenej znaleckým posudkom⁹;
- e) žiadateľ/prijímateľ, či niektorý z predchádzajúcich vlastníkov pozemku nezískal príspevok z EŠIF na nákup daného pozemku, čo by v prípade spolufinancovania nákupu z prostriedkov EŠIF viedlo k duplicitnému financovaniu, a tým k vzniku neoprávnených výdavkov.

⁹ Hodnota pozemku môže byť určená aj v zmysle osobitného právneho predpisu (napr. vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 38/2005 Z. z. o určení hodnoty pozemkov a porastov na nich na účely pozemkových úprav), pričom nemôže dôjsť k porušeniu pravidiel hospodárskej súťaže. Žiadateľ/prijímateľ zabezpečí, aby znalecký posudok vyjadroval hodnotu majetku s ohľadom na DPH. DPH ako oprávnený výdavok musí spĺňať podmienky uvedené v rámci skupiny výdavkov „Daň z pridanej hodnoty a iné dane“ v časti 3 tejto príručky.

Ak poskytovateľ identifikuje pri kúpe pozemku konflikt záujmov v zmysle § 46 ods. 1 zákona o príspevku z EŠIF, výdavky na kúpu pozemku budú neoprávnené v plnom rozsahu.

Neoprávneným výdavkom je spravidla:

- ✓ časť výdavkov na nákup pozemku, ktorá je vyššia ako 10% celkových priamych oprávnených výdavkov na projekt,
- ✓ cena pozemku, pri ktorého kúpe sa identifikoval konflikt záujmov.

3.2 Obstaranie stavebných prác

Výdavky na stavebné práce (napr. novostavby, nadstavby, prístavby, stavebné úpravy) sú oprávnenými výdavkami v prípade, že stavebné práce sú nevyhnuté pre splnenie cieľov projektu a sú splnené nasledujúce podmienky:

- a) plánované stavebné práce sú v súlade s platnou územnoplánovacou dokumentáciou v zmysle stavebného zákona, resp. vodného zákona, pokiaľ sa tieto plány vzťahujú na projekt (neuplatňuje sa, ak pre realizáciu stavebných prác bolo vydané právoplatné stavebné povolenie alebo písomné oznámenie stavebného úradu k ohláseniu uskutočnenia stavieb, stavebných úprav a/alebo udržiavacích prác);
- b) v prípade novostavby bolo vydané rozhodnutie o umiestnení stavby podľa stavebného zákona, resp. vodného zákona (neuplatňuje sa, ak pre realizáciu stavebných prác bolo vydané stavebné povolenie alebo písomné oznámenie stavebného úradu k ohláseniu uskutočnenia stavieb, stavebných úprav a/alebo udržiavacích prác);
- c) ak je pre realizáciu potrebné stavebné povolenie alebo príslušné ohlásenie stavebnému úradu, žiadateľ predloží právoplatné stavebné povolenie, resp. písomné oznámenie stavebného úradu k ohláseniu uskutočnenia stavieb, stavebných úprav a/alebo udržiavacích prác, na základe ktorých je možné stavebné práce realizovať;
- d) ak pre realizáciu stavebných prác nie je potrebné vydanie stavebného povolenia, ani ohlasovacia povinnosť v zmysle §57 stavebného zákona, žiadateľ/prijímateľ musí vedieť zdôvodniť, že projekt v zmysle stavebného zákona nepodlieha stavebnému povoleniu ani príslušnému ohláseniu;
- e) ak je to v zmysle príslušnej právnej úpravy potrebné (zákon posudzovaní vplyvov na životné prostredie) prijímateľ predloží vyjadrenie príslušného orgánu štátnej správy k posúdeniu vplyvov vybudovania plánovanej stavby na životné prostredie v danej lokalite (tzv. EIA).

V zmysle § 26 zákona o vodách má pri vodných stavbách pôsobnosť stavebného úradu orgán štátnej vodnej správy.

➤ **Prípravná a projektová dokumentácia¹⁰**

Výdavky na prípravnú a projektovú dokumentáciu sú oprávnenými výdavkami ak sú nevyhnuté pre realizáciu projektu a nepresiahnu:

- sumu 5 % celkových oprávnených výdavkov na stavebné práce pri rozšírení, rekonštrukcii a modernizácii;
- sumu 3 % celkových oprávnených výdavkov na stavebné práce pri výstavbe novej akvakultúrnej prevádzky a pri výstavbe nových stavieb (budov) v rámci existujúcej akvakultúrnej prevádzky;

pričom u výdavkov na prípravnú a projektovú dokumentáciu vo vyššej ako uvedenej sume je oprávneným výdavkom ich časť neprevyšujúca uvedenú sumu z celkových oprávnených výdavkov na stavebné práce.

➤ **Stavebný dozor¹¹**

Výdavky na stavebný dozor sú oprávnenými výdavkami v prípade, že stavebný dozor je nevyhnutý pre splnenie cieľov projektu a oprávnené výdavky na stavebný dozor nepresiahnu sumu 1,5 % celkových oprávnených výdavkov na stavebné práce, pričom výdavky na stavebný dozor preukázateľne priamo súvisia s realizáciou projektu.

3.3 Nákup hmotného a nehmotného majetku (okrem nehnuteľností)

Oprávneným výdavkom je kúpna cena nakupovaného dlhodobého hmotného a nehmotného majetku¹² V prípade, ak prijímateľ využíva nadobudnutý majetok (napr. zariadenie, vybavenie) len pre účely projektu, uplatní si výdavky spojené s ich obstaraním v celkovej výške¹³. Kúpený majetok je nový, nebol používaný a žiadateľ/prijímateľ s ním v minulosti žiadnym spôsobom nedisponoval (čo i len sčasti, ak bol k dispozícii žiadateľovi/prijímateľovi).

V prípade, že prijímateľ využíva majetok okrem realizácie projektu aj na iné aktivity nesúvisiace s realizáciou projektu, oprávnené sú len pomerne výdavky na jeho obstaranie vypočítané prijímateľom napríklad pomocou nasledujúcich metód:

- a) ako pomer výšky celkových výdavkov projektu k celkovému obratu prijímateľa za predchádzajúci kalendárny rok alebo priemerného obratu za posledné 3 kalendárne roky;
- b) na základe pomeru súčtu osobohodín, ktoré odpracuje zamestnanec/zamestnanci v rámci projektu k celkovému počtu osobohodín všetkých zamestnancov prijímateľa.

¹⁰ Percentuálne limity pre tento oprávnený výdavok sú uvedené v prílohe č. 2 tejto príručky.

¹¹ Percentuálny limit pre tento oprávnený výdavok je uvedený v prílohe č. 2 tejto príručky.

¹² Samostatné hnutelné veci, prípadne súbory hnutelných vecí, ktoré majú samostatné technicko-ekonomické určenie, ktorých vstupná cena je vyššia ako 1 700 eur a prevádzkovo-technické funkcie dlhšie ako jeden rok a dlhodobý nehmotný majetok, ktorého vstupná cena je vyššia ako 2 400 eur a použiteľnosť alebo prevádzkovo-technické funkcie sú dlhšie ako jeden rok (podľa § 22 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, ďalej len „zákon o dani z príjmov“). V prípadoch, kedy majetok nespĺňa podmienky ustanovené podľa zákona o dani z príjmov, ale prijímateľ sa rozhodol postupovať podľa osobitného predpisu a tento majetok sa vykazuje ako dlhodobý hmotný alebo nehmotný majetok v účtovníctve prijímateľa, tak sa na takýto majetok uplatňujú rovnaké podmienky uvedené v tejto príručke.

¹³ Pri nákupe z tretích krajín je clo súvisiace s obstaraním považované za oprávnený výdavok.

➤ **Nákup dopravných prostriedkov**

Výdavky na nákup dopravných prostriedkov sú oprávnené za týchto podmienok:

- a) ide o nákladné vozidlá projektované a konštruované na prepravu tovaru s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou nepresahujúcou 3,5 t (kategória N1), vozidlá so samostatným a oddeleným nákladovým priestorom vo vyhotovení Pick up alebo dodávka (nákladový priestor musí byť od ostatných priestorov automobilu pevne oddelený kovovou časťou karosérie, resp. kombináciou s preskleným priehľadom do nákladového priestoru - nie kovovou mriežkou) a prípojné vozidlá využívané v akvakultúre/spracovaní produktov rybolovu a akvakultúry, ktoré súvisia s predmetom projektu;
- b) ide o nákladné vozidlá projektované a konštruované na prepravu tovaru s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou vyššou ako 3,5 t v kategórii N2 a N3 (do a nad 12 t) a prípojné vozidlá používané v akvakultúre / spracovaní produktov rybolovu a akvakultúry, ktoré súvisia s predmetom projektu;
- c) ide o špeciálne prepravné prostriedky využívané v akvakultúre na prepravu živých rýb, ranných štádií rýb, pohlavných produktov, chladené/mrazené ryby alebo spracované produkty rybolovu a akvakultúry;
- d) ide o príviesné/návesné zariadenia (valníky a iné), využívané v akvakultúre/spracovaní produktov rybolovu a akvakultúry, ktoré súvisia s predmetom projektu.

Dopravné prostriedky môžu byť využívané prijímateľom výlučne k dopravnej obsluhu hospodárskeho chovu rýb/spracovania produktov rybolovu a akvakultúry u prijímateľa a k dopravnej obsluhu uvádzania produktov akvakultúry/spracovania na trh prijímateľom.

Neoprávneným výdavkom je spravidla:

- ✓ *nákup vozidiel vo vyhotovení kombi;*
- ✓ *nákup osobných vozidiel, obytných príviesov a karavanov*

3.4 Osobné výdavky

Základným oprávneným výdavkom v oblasti osobných výdavkov je celková **cena práce** (§ 130 ods. 5 zákonníka práce).

Pre osobné výdavky platí, že nesmú presiahnuť výšku obvyklú v danom odbore, čase a mieste a musia byť primerané úlohám a zodpovednostiam osôb (oprávnených zamestnancov) zapojených do realizácie projektu¹⁴. V prípade osobných výdavkov je rešpektované odmeňovanie jednotlivých pracovných pozícií s ohľadom na predchádzajúcu mzdovú politiku zamestnávateľa/prijímateľa, t. j. nie je možné akceptovať navýšenie mzdy, resp. odmeny za vykonanú prácu iba z dôvodu zapojenia do projektu

¹⁴ V súlade so zákonom o štátnej službe, zákonom o výkone práce vo verejnom záujme, zákonom o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, Zákonník práce.

financovaného z OP RH (napr. rozdielne sadzby odmeňovania za práce vykonávané mimo aktivít projektu a za práce vykonávané na aktivitách projektu).

V prípade zamestnancov pracujúcich na projekte je prijímateľ povinný preukázať, že zamestnanec, ktorého mzdové výdavky sú predmetom financovania z EŠIF má pre danú pracovnú pozíciu alebo pre práce vykonávané na projekte potrebnú kvalifikáciu a odbornú spôsobilosť.

Zamestnanci prijímateľa preukazujú svoje zapojenie do projektu **pracovným výkazom**. Činnosti a objem práce v pracovnom výkaze musia zodpovedať skutočne vykonanej práci v rámci vykazovaného obdobia. V prípade zamestnávania osôb pre účely realizácie projektu rozlišujeme dve alternatívy:

- a) **zamestnanec pracuje na projekte na plný pracovný úväzok¹⁵** (t. j. ustanovený pracovný čas): zamestnanec vykonáva počas celej pracovnej doby (resp. počas celého pracovného času) činnosti týkajúce sa výlučne aktivít na projekte a žiadne iné aktivity mimo projektu. V tomto prípade sú oprávnené výdavky za celkovú cenu práce;
- b) **zamestnanec pracuje na projekte iba určitý pracovný čas**: celkový pracovný čas zamestnanca je rozdelený na aktivity pre projekt/projekty OP RH a na aktivity iných OP, prípadne iných programov, resp. mimo EŠIF. V tomto prípade sú oprávnené výdavky za celkovú cenu práce pomerne podľa skutočne odpracovaného času na projekte.

Náhrada za dovolenku je oprávnená v rozsahu skutočne čerpanej dovolenky v čase realizácie projektu. U zamestnancov, ktorí pracujú na projekte iba určitý pracovný čas, je oprávnená iba pomerná časť, ktorá prislúcha k obdobiu odpracovanému príslušným zamestnancom na danom projekte, t. j. oprávnená náhrada za dovolenku sa bude uznávať v rozsahu oprávnenosti z celkového časofondu. Uvedené platí aj pre prenesenú dovolenku z predchádzajúceho roku, ak nárok na dovolenku vznikol v súvislosti s výkonom oprávnených činností.

Náhrada mzdy za práceneschopnosť, ošetrovania člena rodiny a návštevu u lekára je oprávneným výdavkom, ak je zamestnávateľom poskytnutá v súlade s platnou legislatívnou úpravou, v zákonnej výške, zodpovedá miere zapojenia zamestnanca do realizácie daného projektu a predstavuje konečný výdavok prijímateľa.

Výdavky týkajúce sa výkonu práce sú limitované rozsahom práce **maximálne 12 hodín/deň** za všetky pracovné úväzky osoby kumulatívne, t. j. za všetky pracovné pomery, dohody mimo pracovného pomeru a štátnozamestnanecký pomer¹⁶.

Pracovné úväzky osôb pracujúcich na projekte sa nesmú prekryvať. Nie je prípustné, aby bol zamestnanec platený za rovnakú činnosť vykonávanú v tom istom čase, resp. za rovnaké výstupy viackrát. Za neoprávnené sa budú považovať výdavky v prípade identifikácie prekryvania sa pracovného času osoby pracujúcej na dvoch alebo viacerých projektoch (vrátane prípadu jedného projektu s viacerými pozíciami v rámci toho istého projektu alebo v prípade viacerých zmluvných

¹⁵ Pre účely tejto príručky sa pod pojmom úväzok rozumie: pracovný pomer, dohody mimo pracovného pomeru a štátnozamestnanecký pomer.

¹⁶ Týmto nie sú dotknuté záväzky zamestnávateľa voči zamestnancovi na základe uzatvorených pracovnoprávných vzťahov.

vzťahov pre výkon práce pre projekt a mimo projektov) spolufinancovaných z prostriedkov OP RH, resp. z iných OP, prípadne iných programov, resp. pri zistení vykonávania činnosti nefinancovanej z prostriedkov OP RH. Výdavky, ktoré sa vzťahujú na tieto pracovné výkazy budú vylúčené z financovania dotknutého projektu/projektov na úrovni príslušného dňa, pričom nie je podstatné, na základe akého zmluvného vzťahu osoba pracovala. **Pri zistení prekryvania sa výdavkov v projekte je poskytovateľ oprávnený odstúpiť od zmluvy o poskytnutí NFP.**

Za neoprávnené výdavky sa v prípade osobných výdavkov považujú:

- ✓ výdavky pri obchádzaní Zákonníka práce v platnom znení;
- ✓ nemocenské dávky hradené zo strany Sociálnej poisťovne (keďže nie sú výdavkom prijímateľa);
- ✓ výdavky týkajúce sa činností na projekte vykonávaných počas práceneschopnosti, ošetrovania člena rodiny a návštevy lekára;
- ✓ ostatné výdavky na zamestnanca (napr. dary, benefity), ktoré nie sú pre zamestnávateľov povinné podľa osobitných právnych predpisov;
- ✓ výdavky na odstupné a odchodné (keďže medzi nimi a realizáciou projektu neexistuje príčinný vzťah);
- ✓ tvorba sociálneho fondu (aj napriek tomu, že je pre zamestnávateľa povinnosťou, jeho čerpanie nesúvisí s realizáciou projektu);
- ✓ mzdové náklady zamestnancov, ktorí sa nepodieľajú na realizácii projektu;
- ✓ pomerná časť osobných výdavkov, ktorá nezodpovedá pracovnému vyťaženiu zamestnanca na danom projekte.

Osobné výdavky, bezprostredne súvisiace s riadením projektu - interné (nepriame výdavky), je možné v prípade DOP uplatniť výlučne v rámci pracovnej pozície Projektový manažér - interný (viď. tabuľka nižšie).

Pracovná pozícia	Rámcové činnosti vykonávané v rámci riadenia projektu
Projektový manažér - interný ¹⁷	- príprava ŽoNFP - monitorovanie projektu / sledovanie čiastkových a celkových výsledkov projektu - finančné riadenie projektu (vypracovávanie ŽoP, sledovanie čerpania rozpočtu a pod.) - vykonávanie zmien v projekte - iné

¹⁷ V rámci DOP je **riadenie projektu - interné** možné vykonávať výlučne prostredníctvom pracovnej pozície „Projektový manažér - interný“. Prijímateľ môže vykonávať riadenie projektu aj prostredníctvom viacerých osôb na skrátený pracovný úväzok, avšak za oprávnený výdavok sa považuje maximálne **jeden plný** (100 %) pracovný úväzok do výšky stanoveného finančného limitu. Kombinácia interného a externého riadenia projektu nie je v rámci jedného a toho istého projektu prípustná.

Finančné limity pre mzdu, resp. odmenu (na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru) pre pracovnú pozíciu Projektový manažér - interný sú uvedené v prílohe č. 2 príručky.¹⁸

3.5 Cestovné náhrady

Výšku náhrad výdavkov vzniknutých v súvislosti s pracovnou cestou upravuje zákon o cestovných náhradách. Cestovné náhrady sú oprávnenými výdavkami vo výške a za podmienok, ktoré stanovuje zákon o cestovných náhradách, predmetná príručka, príp. interná norma organizácie zamestnávateľa.

Za oprávnené cestovné výdavky sa považujú reálne cestovné výdavky z miesta pravidelného pracoviska alebo bydliska na miesto konania aktivity (konferencie/workshopu, výstavy/veľtrhu a pod.), doložené platným cestovným lístkom.

Aby bolo možné považovať pracovné cesty a s nimi spojené cestovné náhrady za oprávnené musia súvisieť s realizáciou projektu, musia byť pre dosiahnutie cieľov projektu nevyhnutné, musia byť vykonané osobami, ktoré sa na realizácii projektu podieľajú a zároveň musia spĺňať pravidlá hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti. Oprávnenými výdavkami sú ako tuzemské, tak i zahraničné cesty v rámci aj mimo územia EÚ¹⁹ výlučne v prípade projektov zameraných na získavanie nových trhov (op. 5.1.1, Aktivita 1).

Ak zamestnancovi/osobe počas pracovnej cesty vznikli výdavky, za ktoré musel priamo zaplatiť, prijímateľ musí zdokladovať, že ich tomuto zamestnancovi/osobe skutočne vyplatil.

Oprávnenými výdavkami OP RH v rámci cestovných náhrad sú:

- a) náhrada preukázaných cestovných výdavkov,
- b) náhrada preukázaných nákladov na ubytovanie,
- c) stravné²⁰,
- d) náhrada preukázaných potrebných vedľajších výdavkov.

Oprávnenými výdavkami sú **výdavky na dopravu** všetkými druhmi verejnej dopravy (vrátane výdavkov na letenky, mestskú hromadnú dopravu a diaľkovú verejnú hromadnú dopravu v 2. triede (v 1. triede ak vzdialenosť presahuje 200 km), miestenky, ležadlá alebo lôžka).

Použitie miestnej verejnej dopravy - náhrada cestovných výdavkov za miestnu pravidelnú verejnú dopravu patrí zamestnancovi/osobe v preukázanej výške. Pri zakúpení časových cestovných lístkov pri využití verejnej hromadnej dopravy musí byť doložené, že nákup časového lístka je v rámci realizácie projektu lacnejší ako preplatenie jednotlivých cestovných lístkov.

¹⁸ Týmto nie je dotknutá možnosť, že mzda/odmena dohodnutá medzi zamestnancom a prijímateľom je vyššia ako sú stanovené finančné limity, avšak rozdiel medzi dohodnutou mzdou/odmenou a stanovenými finančnými limitmi bude určený ako neoprávnený výdavok.

¹⁹ Pre účely OP RH sa pod územím mimo EÚ rozumie územie krajín Európskeho hospodárskeho priestoru.

²⁰ Za oprávnený výdavok sa aj v prípade stravného poskytnutého dodávateľsky (na faktúru) považuje suma stravného, ktorá je v súlade s platným znením Opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR o sumách stravného. Zároveň platí, že ak má zamestnanec/osoba vyslaná na pracovnú cestu zabezpečené stravné dodávateľským spôsobom, nepatrí mu náhrada za stravné (v zmysle § 1 ods. 4 zákona o cestovných náhradách).

Použitie lietadla - pri použití lietadla je oprávneným výdavkom letenka v ekonomickej triede a priamo súvisiace poplatky (napr. letiskové poplatky). V prípade tuzemských pracovných ciest musí prijímateľ preukázať, že využitie tohto spôsobu dopravy je hospodárnejšie a efektívnejšie ako využitie iného dopravného prostriedku.

Použitie taxi služby - aby bol výdavok oprávnený, je potrebné preukázať, že použitie taxi služby je pre realizáciu projektu nevyhnutné pri dodržaní zásady hospodárnosti a efektívnosti (najmä v porovnaní s verejnou osobnou dopravou)²¹. V prípade, že žiadateľ/prijímateľ nepreukáže vyššie uvedené podmienky môže mu byť zo strany poskytovateľa pri využití taxi služby priznaná výška náhrady určená podľa výšky zodpovedajúcej použitiu verejnej osobnej dopravy.

Zamestnancovi/osobe vyslanému/vyslanej na pracovnú cestu patrí náhrada preukázaných **výdavkov za ubytovanie**. Aj v tomto prípade platí, že výdavky na ubytovanie majú zohľadňovať obvyklé ceny v danom mieste a čase, aby bolo dodržané pravidlo hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti. Zamestnancovi/osobe vyslanému/vyslanej na pracovnú cestu patrí stravné za každý kalendárny deň pracovnej cesty za podmienok ustanovených zákonom o cestovných náhradách. Suma stravného je stanovená v závislosti od času trvania pracovnej cesty v kalendárnom dni. Sadzby stravného pre tuzemskú pracovnú cestu upravuje aktuálne platné opatrenie k zákonu o cestovných náhradách (aktuálne platné Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR o sumách stravného).

Pri zahraničnej pracovnej ceste zamestnancovi/osobe patrí za každý kalendárny deň zahraničnej pracovnej cesty za podmienok ustanovených zákonom o cestovných náhradách **stravné** v eurách alebo v cudzej mene. Toto stravné je stanovené v závislosti od času trvania zahraničnej pracovnej cesty mimo územia SR. Sadzby stravného počas zahraničnej pracovnej cesty upravuje aktuálne platné opatrenie k zákonu o cestovných náhradách (aktuálne platné opatrenie Ministerstva financií SR, ktorým sa ustanovujú základné sadzby stravného v eurách alebo v cudzej mene pri zahraničných pracovných cestách).

V prípade potrebných **vedľajších výdavkov** ide o výdavky spojené s pracovnou cestou ako napr. vstupenky na veľtrhy/výstavy, účastnícke poplatky konferencií/workshopov, miestne dane pri ubytovaní a pod..

Neoprávnené výdavky:

- ✓ *ak cena poskytnutej dopravy alebo ubytovania, za ktorú bola obstaraná, je neprimeranou cenou v zmysle zákona o cenách;*
- ✓ *hodnota časového lístku mestskej hromadnej dopravy prevyšujúca sumu jednotlivých lístkov pre nevyhnutnú dopravu na aktivitu;*
- ✓ *výdavky spojené s použitím súkromného motorového vozidla;*
- ✓ *výdavky spojené s použitím služobného motorového vozidla;*
- ✓ *vreckové.*

²¹ V prípade, ak nie je možné z časového hľadiska a dostupnosti verejnej dopravy použiť inú alternatívu považuje sa použitie taxi služby za oprávnené. Takýto prípad musí byť riadne odôvodniteľný.

Upozornenie:

Limity cestovných náhrad musia byť v súlade s aktuálnymi opatreniami k zákonu o cestovných náhradách.

Prijímatelia môžu dokumentáciu k cestovným náhradám predkladať v rámci ŽoP až po vyúčtovaní cestovných náhrad (vyčíslenie reálnych výdavkov na služobnú cestu), t. j. po zúčtovaní preplatku/nedoplatku.

3.6 Ostané služby - Externé služby (outsourcing)

Externé služby (zabezpečené dodávateľským spôsobom) zahŕňajú najrôznejšie položky podľa typu projektu, ku ktorému sa viažu. Vybrané služby musia prispievať k dosahovaniu cieľov projektu a byť pre jeho realizáciu nevyhnutné. Pri obstarávaní služieb dodávateľov je prijímateľ povinný postupovať v súlade so zákonom o VO/stanovenými postupmi pre obstarávanie.

Prijímateľ môže využívať služby dodávateľov v tých prípadoch a pre tie činnosti, kedy nie je možné, alebo efektívne, tieto služby/činnosti zabezpečiť vlastnými kapacitami. Podmienkou zostáva, že tieto služby musia byť preukázateľne nevyhnutné pre realizáciu projektu.

Najčastejšie typy externých služieb, ktoré sú oprávnené v rámci DOP sú nasledujúce:

- riadenie projektu – externé (nepriamy výdavok);
- informovanie a komunikácia o podpore získanej z EŠIF na spolufinancovanie projektu²² (nepriamy výdavok);
- odborné služby/štúdie – zahŕňajú napr. výdavky na spracovanie štúdie, analýzy, zberu dát, zabezpečenie prekladov a ďalších čiastkových odborných činností ktoré priamo súvisia s realizáciou projektu a sú pre projekt nevyhnutné;
- iné výdavky – napr. znalecké posudky a ďalšie vyššie nešpecifikované služby ktoré priamo súvisia s realizáciou projektu a sú pre projekt nevyhnutné;
- výdavky spojené so zabezpečením VO tovarov, služieb a prác bezprostredne súvisiacich s projektom (nepriamy výdavok).

Prijímateľ je povinný rešpektovať zásadu „hodnota za peniaze“ (value for money). Poskytovateľ ustanoví podmienky, za ktorých je možné uvedené služby považovať za oprávnené v relevantnej výzve. Prijímateľ je zároveň povinný preukázať, že dané služby/štúdie a znalecké posudky sú pre realizáciu projektu nevyhnutné a ich využiteľnosť v rámci realizácie projektu. Odborné služby/štúdie/posudky musia byť zabezpečené osobami, ktoré spĺňajú požiadavky na odbornosť pre realizáciu daných činností a nesmú byť v pracovnoprávnom vzťahu s prijímateľom. Požiadavky na odbornosť (minimálne požadované vzdelanie a dĺžku praxe) je prijímateľ povinný stanoviť a preukázať ich splnenie v nadväznosti na charakter zabezpečovaných služieb a požadovaných výstupov.

²² Externé zabezpečenie pre projekt relevantných nástrojov pre informovanie a komunikáciu (napr. veľkoplošný pútač a stála tabuľa, alebo plagát) bližšie špecifikovaných v *Manuáli pre informovanie a komunikáciu pre OP RH*, ktorý je zverejnený na webovom sídle RO.

Poskytovateľ je oprávnený posúdiť zabezpečenie predmetnej služby/výstupu prostredníctvom nezávislého posudku. Na základe nezávislého posudku je poskytovateľ oprávnený prijať primerané právne opatrenia.

Vyššie uvedené nepriame výdavky spadajú do limitu nepriamych výdavkov uvedených v časti 2 tejto príručky.

Oprávnené výdavky za externé služby, bezprostredne súvisiace s riadením projektu - externé, je možné v rámci DOP uplatniť výlučne v rámci pracovnej pozície **Projektový manažér - externý** (v zmysle nižšie uvedenej tabuľky).

Pracovná pozícia	Rámcové činnosti vykonávané v rámci riadenia projektu
Projektový manažér -externý²³	- príprava ŽoNFP - monitorovanie projektu/sledovanie čiastkových a celkových výsledkov projektu - finančné riadenie projektu (vypracovávanie ŽoP, sledovanie čerpania rozpočtu a pod.) - vykonávanie zmien v projekte - iné

Finančný limit pre odplatu za služby poskytované v rámci pracovnej pozície Projektový manažér - externý sú uvedené v prílohe č. 2 tejto príručky²⁴.

Upozornenie: Pri zabezpečovaní služieb externého manažmentu poskytovateľ odporúča žiadateľovi vziať do úvahy skutočnosti uvedené v hodnotení ŽoNFP v oblasti Administratívna a prevádzková kapacita žiadateľa na riadenia a realizáciu projektu v dokumente Kritériá pre výber dopytovo orientovaných projektov OP RH, ktorý je zverejnený na webovom sídle RO: <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=1106&navID2=1106&sID=43&id=9832>.

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla služby, ktoré neprispievajú k dosahovaniu cieľov projektu, nie sú pre jeho realizáciu nevyhnutné.

3.7 Daň z pridanej hodnoty a iné dane

V zmysle čl. 69 všeobecného nariadenia je DPH neoprávneným výdavkom, avšak postup zdaňovania DPH umožňuje, aby za určitých okolností bola oprávneným výdavkom. DPH nie je oprávneným

²³ V rámci DOP je **riadenie projektu - externé** možné vykonávať výlučne prostredníctvom pracovnej pozície „Projektový manažér - externý“. Týmto nie je dotknutá možnosť prijímateľa zabezpečiť interné riadenie projektu. Prevádzkové/režijné výdavky súvisiace s externým riadením projektu (ako sú napr. osobné výdavky, prevádzkové/režijné výdavky) nie sú oprávnené na spolufinancovanie z OP RH. **Kombinácia** interného a externého riadenia projektu **nie je** v rámci jedného a toho istého DOP **prípustná**.

²⁴ Týmto nie je dotknutá možnosť, že odplata za služby dohodnutá medzi dodávateľom a prijímateľom je vyššia ako je finančný limit stanovený poskytovateľom, avšak rozdiel medzi dohodnutou odplatou a stanoveným finančným limitom bude určený ako neoprávnený výdavok.

výdavkom v prípade, že žiadateľ/prijímateľ má nárok na jej odpočet na vstupe. Nárok na odpočet je vymedzený zákonom o DPH⁴.

Oprávnená DPH sa vzťahuje len k plneniam, ktoré sú považované za oprávnené. V prípade, ak je výdavok oprávnený iba čiastočne, DPH vzťahujúca sa k tomuto výdavku je oprávneným výdavkom v rovnakom pomere.

Iné dane sú vo všeobecnosti neoprávneným výdavkom. Za neoprávnené výdavky sú považované predovšetkým priame dane. Výnimku tvorí daň za ubytovanie, ktorá je oprávneným výdavkom v rámci cestovných náhrad.

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla:

- ✓ DPH v prípade, keď je nárokovateľná na vrátenie akýmkoľvek spôsobom;
- ✓ priame dane (daň z nehnuteľnosti, daň z motorových vozidiel a pod.).

UPOZORNENIE: Poskytovateľ nemôže, vzhľadom na rozmanitosť aktivít oprávnených na realizáciu v rámci DOP, zahrnúť do predmetnej príručky všetky potenciálne typy oprávnených výdavkov, ktoré môžu v súvislosti s realizáciou projektu vzniknúť. Vzhľadom na uvedené, pokiaľ ide o výdavok, ktorý vznikol alebo vznikne v súvislosti s realizáciou projektu a nie je výslovne uvedený medzi oprávnenými výdavkami v tejto príručke, odporúčame žiadateľovi taktiež ho uviesť vo formulári ŽoNFP (v ITMS2014+) v rámci niektorej skupiny oprávnených výdavkov. Poskytovateľ posúdi oprávnenosť takéhoto výdavku individuálne a to vzhľadom na ciele a charakter projektu, t. j. určí do akej miery je výdavok nevyhnutný pre naplnenie daných cieľov a realizáciu aktivít projektu.

4. Kategorizácia oprávnených výdavkov

Oprávnené výdavky OP RH sú **kategorizované** do príslušných tried a skupín oprávnených výdavkov.

Jednotlivé triedy, skupiny a najčastejšie sa vyskytujúce typy oprávnených výdavkov sú bližšie definované v **Číselníku oprávnených výdavkov** (ďalej aj „číselník“), ktorý tvorí prílohu č. 1 tejto príručky.

Účelom číselníka je kategorizovať oprávnené výdavky a uľahčiť tak žiadateľom ich správne zaradenie do príslušných tried a skupín oprávnených výdavkov v systéme ITMS2014+ (najmä pri príprave ŽoNFP/zostavovaní rozpočtu projektu a pri príprave ŽoP).

Číselník oprávnených výdavkov je integrovaný do verejnej, ako aj neverejnej časti ITMS2014+.

5. Neoprávnené výdavky pre DOP

Okrem neoprávnených výdavkov uvedených v časti 3 tejto príručky sú najčastejšie sa vyskytujúce **neoprávnené výdavky v rámci DOP** nasledujúce:

- výdavky bez priameho vzťahu k projektu,

- výdavky, ktoré nie sú nevyhnutné k dosiahnutiu cieľov projektu,
- výdavky, ktoré sú zo strany prijímateľa nedostatočne odôvodnené a preukázané,
- výdavky, ktoré nespĺňajú kritériá vecnej oprávnenosti, časovej oprávnenosti a územnej oprávnenosti;
- výdavky, ktoré nespĺňajú kritériá hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti;
- výdavky, ktoré neboli obstarané v súlade s princípmi a postupmi pre VO/obstarávanie v zmysle riadiacej dokumentácie k VO/obstarávaniu (vzťahuje sa na výdavky, ktoré budú realizované dodávateľsky - uskutočnenie stavebných prác, dodanie tovarov, poskytnutie služieb);
- hotovostné platby zahŕňajúce výdavky na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku, vrátane výdavkov súvisiacich s obstaraním tohto majetku;
- výdavky hrazené v hotovosti, pri ktorej hodnota úhrady prevyšuje 5 000 EUR;
- akákoľvek časť výdavkov, ktorou by sa prekročila maximálna intenzita príspevku alebo stanovené finančné limity alebo maximálny limit pre celkovú výšku oprávnených výdavkov na projekt (ak bude stanovený vo výzve);
- prevádzkové/režijné výdavky bezprostredne súvisiace s riadením projektu (bez ohľadu na to, či ide o interné alebo externé riadenie projektu), napr. výdavky na prenájom priestorov, vodné a stočné, nákup pohonných hmôt, energie, na telefón, fax, internet, upratovanie, občerstvenie, nákup spotrebného materiálu a tovaru, iné;
- výdavky spojené so zabezpečením VO tovarov, služieb a prác bezprostredne súvisiacich s projektom (ak nie sú zabezpečované dodávateľsky);
- výdavky na nákup pozemku (s výnimkou výstavby novej akvakultúrnej prevádzky nepresahujúce percentuálny limit uvedený v prílohe č. 2 tejto príručky);
- výdavky na nákup stavieb (budovy, rybníka alebo rybochovného zariadenia);
- výdavky realizované na ostatných vodných plochách v zmysle zákona o rybárstve (štrkoviská, prepadliny, pieskovne, hliniská, rašeliniská, vodné nádrže lokálneho významu v parkoch, sadoch, viniciach, chmeľniciach, záhradách a vo zverniciach, požiarne a priemyselné nádrže);
- výdavky týkajúce sa maloobchodného predaja na rybochovnej farme, v prípade ak netvorí jej neoddeliteľnú súčasť – predajňa sa nenachádza v areáli prevádzky;
- prevod vlastníctva podniku;
- výdavky na priame opätovné zarybňovanie;
- výdavky na chov geneticky modifikovaných organizmov;
- výdavky na bývanie (nájomné poplatky);

- výdavky na nehnuteľnosti/ časti nehnuteľností slúžiace na bývanie (rodinné domy, bytové jednotky, ubytovacie zariadenia a pod.)
- výdavky na pravidelné obnovovacie investície súvisiace s výmenou strojov, prístrojov, zariadení a technológií;
- výdavky na revízie a kontroly zariadení, technické prehliadky, funkčné skúšky, garančné a emisné merania ak nie sú súčasťou zmluvy o dielo, ale sú obstarávané samostatne;
- vedľajšie rozpočtové náklady okrem výdavkov na zriadenie staveniska;
- rezerva na nepredvídané výdavky súvisiace s nadobudnutím technologických a technických zariadení;
- prevádzkové výdavky (napr. náklady na opravu a údržbu, výdavky spojené s bežnou úpravou loviska po vypustení rybníka, nákup generačných rýb a mladého chovného materiálu). Odstraňovanie sedimentov (odbahňovanie)²⁵ sa pre účely OP RH nepovažuje za prevádzkový náklad;
- výdavky na interiérové vybavenie objektov;
- výdavky na poistenie majetku nadobudnutého v súvislosti s realizáciou projektu;
- poplatky za zriadenie a vedenie bankového účtu v súvislosti s realizáciou projektu a iné bankové poplatky;
- daňové poplatky a dovozné prirážky;
- poplatky za poštovné a telekomunikačné služby;
- výdavky na nákup použitého zariadenia;
- odpisy;
- vecné príspevky;
- výdavky na právne služby prijímateľa voči poskytovateľovi (napr. žaloba, vypracovanie stanoviska);
- sankčné poplatky, pokuty²⁶ a penále, prípadne ďalšie sankčné výdavky, či už dohodnuté v zmluvách alebo vzniknuté z iných príčin;
- manká, škody (napr. škody spôsobené počas výstavby na cudzom majetku) a dlhy;
- nesplatené dlžné úroky z úverov a pôžičiek²⁷;
- dary;

²⁵ Pre účely OP RH sa pod **odbahňovaním** rozumie jednorazové odstránenie prebytočných dnových sedimentov z rybníkov/malých vodných nádrží, ktoré sú využívané na hospodársky chov rýb vrátane príslušných prítokových a odtokových kanálov a ich likvidácia.

²⁶ Takýmito výdavkami sú napr. pokuty (napr. pokuty uložené v súlade s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov za porušenie princípu „znečisťovateľ platí“) a iné druhy uložených peňažných alebo nepeňažných sankcií.

²⁷ Týmto nie je dotknuté ustanovenie čl. 69 ods. 3 písm. a) všeobecného nariadenia.

- položky financované z iných verejných zdrojov (napr. štrukturálne fondy, granty poskytované krajinami Európskeho hospodárskeho priestoru, program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE), Environmentálny fond, Recyklačný fond);
- finančný prenájom a operatívny nájom;
- iné výdavky priamo nesúvisiace s projektom.

Uvedené neoprávnené výdavky nepredstavujú kompletný (konečný) zoznam. Poskytovateľ nemôže, vzhľadom na rozmanitosť aktivít realizovaných v rámci DOP, identifikovať všetky neoprávnené výdavky, ktoré môžu v súvislosti s realizáciou projektov vzniknúť.

Neoprávnené výdavky uvedené v tejto príručke bude poskytovateľ vždy považovať za neoprávnené, bez ohľadu na ich vzťah k cieľom a charakteru projektu.

6. Podmienky hospodárnosti výdavkov

Žiadateľ je povinný v zmysle osobitných predpisov pri používaní verejných prostriedkov, ktorým je aj NFP, zachovávať zásadu hospodárnosti, a preto bude poskytovateľ v jednotlivých procesoch implementácie projektu posudzovať, či navrhnuté výdavky projektu spĺňajú podmienku hospodárnosti²⁸ a či zodpovedajú obvyklým cenám v danom mieste a čase.

Východiskom pre posudzovanie oprávnenosti výdavkov DOP z pohľadu ich hospodárnosti je *Metodický pokyn CKO č. 18 k overovaniu hospodárnosti výdavkov*, ktorý formuluje základné pravidlá a postupy pre proces posudzovania zásady hospodárnosti výdavkov projektu, resp. ŽoNFP.

Nastavenie podmienok vzťahujúcich sa na hospodárnosť výdavkov projektov vychádza zo snahy poskytovateľa zabezpečiť efektívny spôsob preukazovania (zo strany žiadateľa/prijímateľa) a overovania (zo strany poskytovateľa) hospodárnosti výdavkov projektu.

Poskytovateľ posudzuje oprávnenosť výdavkov projektu z hľadiska hospodárnosti primárne v nasledujúcich procesných fázach:

- a) konanie o ŽoNFP,
- b) realizácia projektu (v rámci zmenového konania)²⁹,
- c) VO/obstarávanie.

Každá z vyššie uvedených procesných fáz má špecifické zameranie, rozsah, účel a časové začlenenie do implementačného procesu. Z uvedeného vyplýva, že aj rozsah a zameranie posúdenia zásady hospodárnosti je pre jednotlivé fázy diferencované.

Žiadateľ/prijímateľ **sa nezbavuje** výlučnej a konečnej zodpovednosti za dodržanie zásady hospodárnosti úkonom poskytovateľa uskutočneným v rámci jednej z vyššie uvedených procesných fáz implementácie, ktorým neidentifikoval porušenie zásady hospodárnosti. Poskytovateľ je oprávnený aj na základe nových, resp. opakovaných úkonov (najmä v prípadoch, ak poskytovateľ identifikuje nové skutočnosti, ktoré neboli posúdené v čase pôvodnej kontroly hospodárnosti alebo v prípadoch dodatočného uistenia sa o správnosti výsledku pôvodnej kontroly hospodárnosti) uskutočnených v rámci jednej z vyššie uvedených procesných fáz implementácie uplatniť voči žiadateľovi/prijímateľovi sankcie za nedodržanie zásady hospodárnosti.

Poskytovateľ pri posudzovaní hospodárnosti výdavkov využíva tzv. **pomocné nástroje**. Pomocné nástroje predstavujú prostriedky, resp. opatrenia, ktoré pomáhajú získať primerané uistenie o tom, že výdavky na realizované projekty (resp. výdavky uvádzané v ŽoNFP) sú vynaložené hospodárne. Medzi

²⁸ Hospodárnosťou sa rozumie vynaloženie verejných financií na vykonanie činnosti alebo obstaranie tovarov, prác a služieb v správnom čase, vo vhodnom množstve a kvalite za najlepšiu cenu. Na úrovni projektu sa hospodárnosťou rozumie minimalizácia výdavkov nevyhnutných na realizáciu projektu pri rešpektovaní cieľov projektu pri zachovaní vyššie uvedených podmienok.

²⁹ Overenie hospodárnosti výdavkov v procese realizácie projektu sa týka výlučne takých projektov, pri ktorých je prijímateľ nútený vykonať nové VO z dôvodu vopred nepredvídaných skutočností, ktoré nastali počas realizácie projektu na strane dodávateľa tovarov, prác alebo služieb (napr.: bankrot dodávateľa, zrušenie výroby tovarov, poskytovania prác alebo služieb, ktoré sú predmetom zmluvy medzi dodávateľom a žiadateľom). Pravidlá pre proces posúdenia a schvaľovania zmien v takýchto projektoch sú zadefinované v *Príručke pre prijímateľa*.

pomocné nástroje používané v rámci implementácie OP RH na overenie hospodárnosti výdavkov patria:

- finančné limity a percentuálne limity,
- prieskum trhu,
- znalecký posudok,
- stavebný rozpočet vypracovaný oprávnenou osobou,
- zrealizované VO/obstarávanie,
- individuálne pomocné nástroje.

Aplikáciu a parametre pomocných nástrojov stanoví poskytovateľ vo výzve.

Finančné a percentuálne limity

V prípade výdavkov/skupín výdavkov, pre ktoré sú stanovené finančné/percentuálne limity, sú výdavky oprávnené iba do výšky stanoveného limitu vrátane hraničnej hodnoty. Akékoľvek prekročenie stanovených limitov bude považované za neoprávnené.

Limitovanie oprávnenej výšky výdavkov sa používa v týchto prípadoch:

- a) **stanovenie finančných limitov na úrovni jednotkových výdavkov** (napr. finančný limit pre cestovné náhrady na ubytovanie, pre nákup softvéru, pre dodanie a inštaláciu veľkoplošného pútača);
- b) **stanovenie percentuálnych limitov pre skupinu výdavkov** (napr. percentuálny limit pre výšku nepriamych výdavkov projektu s ohľadom na priame výdavky projektu)³⁰.

Dodržaním stanoveného finančného limitu pre jednotkový výdavok sa tento považuje za hospodárny. Uvedené sa nevzťahuje na percentuálne limity stanovené pre jednotlivé skupiny výdavkov, ktorých primárnym cieľom je obmedzenie výšky (podielu) určitých špecifických typov/skupín výdavkov a nie preukázanie hospodárnosti výdavku.

Limity určené vo výzve, budú rovnako aplikované poskytovateľom aj po úpravách rozpočtu projektu (napr. zníženie výdavkov projektu z dôvodu neoprávnených výdavkov) napr. v procese schvaľovania ŽoNFP, po predložení záverečnej ŽoP. V prípade prekročenia stanovených limitov budú výdavky nad rámec týchto limitov posúdené ako neoprávnené. (Uvedené platí aj v prípade, že dané výdavky už boli zo strany poskytovateľa uhradené.) Spôsob vysporiadania finančných vzťahov v prípade prekročenia stanovených limitov bude predmetom individuálnej dohody prijímateľa s poskytovateľom.

³⁰ V niektorých prípadoch sú percentuálne limity stanovené nie len pre skupiny výdavkov, ale aj jednotkové výdavky (napr. nákup pozemku a iné).

Kompletný prehľad finančných a percentuálnych limitov pre vybrané výdavky/skupiny výdavkov je uvedený v prílohe č. 2 tejto príručky. Stanovené konkrétne hodnoty finančných limitov budú pravidelne aktualizované v závislosti od vývoja trhových cien.

Prieskum trhu

Prieskum trhu predstavuje pomocný nástroj na overovanie hospodárnosti výdavkov najmä v prípade výdavkov, pre ktoré nie sú stanovené finančné limity a zároveň žiadateľ nepreukazuje hospodárnosť výdavkov prostredníctvom zrealizovaného VO/obstarávania, znaleckým posudkom, alebo v prípade výdavkov na stavebné práce stavebným rozpočtom vypracovaným oprávnenou osobou.

Prieskum trhu môže byť teda vypracovaný zo strany žiadateľa s cieľom preukázať hospodárnosť výdavkov (možná cena dodaných tovarov, prác alebo služieb) definovaných v rozpočte žiadosti o NFP alebo zo strany poskytovateľa s cieľom overiť hospodárnosť výdavkov v konaní o ŽoNFP, prípadne realizácii projektu (napr. administratívna finančná kontrola ŽoP).

Žiadateľ, na preukázanie hospodárnosti výdavkov definovaných v rozpočte ŽoNFP vykoná prieskum trhu vyžiadaním minimálne 3 ponúk od rôznych potenciálnych dodávateľov na predmet zákazky tovaru, práce alebo služby s cieľom zistenia aktuálnych cenových úrovní.

Poskytovateľ je zároveň oprávnený v rámci výzvy stanoviť nižší počet ponúk od potenciálnych dodávateľov (najmä v prípade objektívnych skutočností vyplývajúcich zo špecifik typov oprávnených aktivít a žiadateľov).

V prípade, že daný výdavok spadá pod tovar/službu/prácu, ktorá je v zmysle zákona o VO bežne dostupný na trhu, prieskum trhu môže žiadateľ vykonať aj na základe údajov zverejnených na elektronickom trhovisku (www.eks.sk). V tomto prípade identifikuje minimálne 3 rovnaké alebo porovnateľné zákazky (s ohľadom na predmet zákazky), ktorých priemerná hodnota bude preukazovať hospodárnosť výdavku požadovaného žiadateľom.

Výstupné informácie o vykonanom prieskume trhu žiadateľ zaznamená v zázname o vykonaní prieskumu trhu, v ktorom vyhodnotí výsledky prieskumu trhu z hľadiska najnižšej ceny³¹ alebo ekonomicky najvýhodnejšej ponuky.

Poskytovateľ je oprávnený overiť výšku výdavkov nárokových v ŽoNFP, na základe žiadateľom vykonaného prieskumu trhu, ako aj prostredníctvom vykonania svojho vlastného prieskumu trhu v priebehu konania o ŽoNFP.

V prípade, ak výška výdavkov nárokových žiadateľom v rozpočte ŽoNFP prevyšuje ceny identifikované poskytovateľom na základe ním vykonaného prieskumu trhu, poskytovateľ bude považovať tieto výdavky za nehospodárne, a maximálnou výškou oprávnených výdavkov jednotkových cien žiadateľa bude výška oprávnených výdavkov stanovená poskytovateľom na základe ním vykonaného prieskumu trhu.

³¹ Poskytovateľ môže určiť vyhodnotenie prieskumu trhu aj na základe priemernej hodnoty vzhľadom na aplikáciu uvedeného nástroja konkrétnej oblasti implementácie.

Osobitné podmienky pre vykonanie prieskumu trhu budú stanovené vo výzve.

Znalecký posudok

Znaleckým posudkom vyhotoveným znalcom podľa zákona o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch žiadateľ preukazuje hospodárnosť výdavkov na nákup pozemkov.

Znalecký posudok, ktorým sa pri zohľadnení trhových podmienok oceňujú nehnuteľnosti, nesmie byť starší ako 3 mesiace ku dňu nadobudnutia pozemku.

Výdavky na nákup pozemku stanovené v rozpočte ŽoNFP, ktoré budú vyššie ako je cena pozemku stanovená znaleckým posudkom, budú považované za neoprávnené. Poskytovateľ v takom prípade zníži oprávnené výdavky projektu o časť výdavkov, ktoré boli identifikované ako neoprávnené z dôvodu prekročenia ceny nehnuteľnosti stanovenej znaleckým posudkom.

Znaleckým posudkom je možné zo strany žiadateľa preukázať hospodárnosť výdavkov na obstaranie hnuťného majetku (napr.: stroje, zariadenia, technológie) v prípade, keď nebolo objektívne možné (na základe čestného vyhlásenia žiadateľa) vykonať riadny prieskum trhu.

Stavebný rozpočet vypracovaný oprávnenou osobou

Stavebný rozpočet vypracovaný oprávnenou osobou je možné použiť na preukázanie hospodárnosti výdavkov v prípade, ak na výdavky na stavebné práce nie sú stanovené finančné limity a zároveň žiadateľ nepreukazuje hospodárnosť výdavkov na stavebné práce prostredníctvom zrealizovaného VO/obstarávania.

Zrealizované VO/obstarávanie

Vo všeobecnosti platí, že v prípade výdavkov spadajúcich pod pravidlá VO/obstarávania, sú na financovanie oprávnené výdavky do výšky, ktorá bola stanovená VO/obstarávaním, vykonaným v súlade s postupmi VO/obstarávania platnými v čase, kedy bola zákazka súvisiaca s výdavkom obstaraná, a v súlade s výsledkom kontroly VO/obstarávania vykonanej poskytovateľom.

V prípade, ak žiadateľ ukončil proces VO/obstarávania (platná a účinná zmluva s úspešným dodávateľom) pred predložením ŽoNFP, je oprávnený preukázať hospodárnosť predmetných výdavkov pri predložení ŽoNFP (v rozpočte projektu) na základe výsledku zrealizovaného VO/obstarávania. V takom prípade žiadateľ stanoví v rozpočte ŽoNFP výšku oprávnených výdavkov v zmysle ukončeného VO/obstarávania. Poskytovateľ posúdi hospodárnosť oprávnených výdavkov na základe výsledku kontroly VO/obstarávania vykonanej v rámci schvaľovacieho procesu ŽoNFP.

Týmto nie je dotknutá povinnosť dodržania stanovených finančných limitov.

Individuálne pomocné nástroje

Medzi individuálne pomocné nástroje na overenie hospodárnosti výdavkov patria napr. interné predpisy/smernice organizácie žiadateľa (v prípade cestovných náhrad na ubytovanie v SR/zahraničí), ak ich žiadateľ má zavedené. Uvedené individuálne pomocné nástroje sú v podmienkach OP RH

používané v danom prípade **vždy** v kombinácii so štandardným pomocným nástrojom (napr. finančný limit), ktorého výšku stanovil poskytovateľ, a je preto pre žiadateľa záväzný.

7. Prílohy

- Príloha č. 1 Číselník oprávnených výdavkov
- Príloha č. 2 Finančné a percentuálne limity